

Fagligt notat til undervisningsordførerne vedrørende religionsfaget i EPX-uddannelserne

I forbindelse med den kommende uddannelsesreform og forandringen af det gymnasiale landskab i Danmark, er det Religionslærerforeningen for Gymnasiet og HF's håb, at undervisningsordførerne vil betænke faget religion i forbindelse med fagrækken. Dette notat beskriver, hvordan religionsfaget rummer de almindelige og fagspecifikke kompetencer, som unge mennesker og en hel række af professioner i Danmark behøver.

Det er Religionslærerforeningens klare anbefaling, at faget fortsat er ikke-konfessionelt, så der undervises i væsentlige verdensreligioner; kristendom, islam, jødedom, buddhisme og hinduisme, samt at der er mulighed for at inddrage yderligere aspekter undervejs i faget. Vi vil dog også opfordre til, at kristendom stadig fylder 30% af undervisningen, fordi det korresponderer med det danske samfund og den danske kulturhistorie.

Undervisning i religion sikrer et fundament for og en forståelse af det danske samfund.

Danmark og dansk kultur er uløseligt forbundet med kristendommen. For at kunne være borger i Danmark er det nødvendigt og ønskværdigt, at unge får en bred og almen viden om de danske helligdages betydning, de nationale symboler og forholder sig til forskellige forståelser af begrebet "danskhed". Faget religion giver ikke blot indblik i nutiden, men åbner også for et religionshistorisk perspektiv på disse, hvor både reformationen og grundloven med fordel kan inddrages. Ligeledes kan det religionshistoriske perspektiv bidrage til at tale om velfærdsstatens grundlæggelse, samt forklare Danmarks særegenhed, som en lang række professioner må forholde sig til i deres daglige arbejde.

Undervisning i religion giver kompetencer i forhold til menneske- og natursyn

I faget religion er det muligt at tage de svære diskussioner om, hvor meget et menneske er værd, og hvornår et liv er værdigt, da etik er en naturlig og vigtig bestanddel af undervisningen i forskellige religioner. Som fagprofessionel konfronteres man ofte med etiske dilemmaer og en grundlæggende viden om, hvad etik er, hvor det kommer fra og forskellige typer af etik. Det vil danne et nødvendigt fundament for de kommende professioner. I religionerne er der tillige forskellige menneske- og natursyn, som er betydningsfulde i forhold til, hvordan vi anskuer mennesker, naturen og naturens ressourcer. Et vigtigt aspekt i forhold til både velfærdsarbejde og i forbindelse med klima og bæredygtighed og tilknyttede professioner.

Religioner bidrager desuden med en praksis for det enkelte menneskes liv. Undervisning i religion vil give en viden om religiøse dogmer og religiøse forestillinger, der kan give en grundlæggende forståelse af, hvorfor mennesker handler, som de gør, hvilket er væsentlig i næsten hvilken som helst arbejdssituation i et multireligiøst samfund.

Undervisning i religion skaber globale og interkulturelle indsigter

I dagens samfund er det helt nødvendigt at forstå religiøs og kulturel mangfoldighed for at kunne arbejde professionelt i en lang række stillinger. Lærere, socialrådgivere, sygeplejersker, læger, politibetjente, sosu-assistenten m.fl. møder dagligt borgere med forskellige religiøse baggrunde. Kendskab til, hvordan religion påvirker fx identitet, madvaner, kropsopfattelser, ritualer, kommunikation, seksualitet, kønsforståelse, sygdomsforståelse og helligdagspraksisser er afgørende for at kunne håndtere borgernes behov professionelt, imødekomme og konfliktforebyggende.

En særlig betydning kan faget religion have i forhold til verdens konflikter. Uanset om man indtager et maksimalistisk eller et minimalistisk forhold til sin egen religion, så er der en tendens til, at religioner i stigende grad definerer globale konflikter. Religion bliver ofte en identitetsmarkør, en måde af definere sig selv på i forhold til "de andre", hvorfor en objektiv og ikke-konfessionel indføring i forskellige religioner allerede i ungdomsuddannelsen sikrer en bredere viden, giver plads til nuancer og skaber en større forståelse for de konflikter, som Danmark må forholde sig til. Her tænkes også på fagprofessioner, der skal repræsentere Danmark og danske indsatser globalt.

Undervisning i religion sikrer definitionsretten

Verdens polarisering og den store mængde af propaganda, manipulation og løgn, vi dagligt udsættes for, nødvendiggør desuden en basal viden om symboler, identitet, karisma, gruppedynamik, fællesskaber og ritualistisk adfærd. Undervisning i faget religion sikrer også, at sociologi og religionsvidenskabelige teorier bliver en del den almindelige viden, og på den måde er fagets styrke todelt; på den ene side forhindrer religionsfaget, at religiøse minoriteters fortolkninger står uimodsagt, på den anden side opnår fagprofessionelle en fælles referenceramme til netop at tale om og indgå i forskellige typer af fællesskaber.

Ligeledes giver indblik i religioner nøgler til at modarbejde polariseringen, idet en ikke-konfessionel undervisning også betoner religionernes mange ligheder og fællesnævner. På den måde kan undervisningen både imødegå eventuelle fordomme, bekæmpe stigmatisering og anspore til interkulturel forståelse.

Faget religion giver tillige mulighed for en bred og almindelig indføring i og læsning af religionernes nøgletekster. På den måde sikres kendskab til religionernes tekster og deres ræsonnementer, hvilket vil give de kommende fagprofessionelle mulighed for at imødegå eventuelle parallelle versioner og vil give dem en nødvendig fortrolighed med de religiøse argumenter. Den faglige læsning kan endvidere fremme den kritiske tænkning og evnerne til at indgå i den demokratiske samtale på et oplyst og vidensbaseret grundlag.

Undervisningen bør være caseorienteret

Religionslærerforeningen anbefaler, at undervisningen inddrager aktuelle problemstillinger, samt konkrete og virkelighedsnære cases. Denne problemorienterede tilgang medfører en naturlig inddragelse af teoretiske og praktiske færdigheder, der i højere grad spejler den virkelighed som de kommende fagprofessionelle skal deltage i.

Vi kommer gerne på besøg og uddyber vores pointer

Vi inviterer gerne os selv på kaffe, hvis I skulle have lyst til at få uddybet vores pointer. Vi har skrevet et udkast til en undervisningsbekendtgørelse, som er vedlagt dette notat. Heri har vi forsøgt at illustrere fagets anvendelse i EPX.

De religionsvidenskabelige miljøer på universiteterne, samt Dansk Selskab for Religionsvidenskab (DASR) er orienteret om ovenstående faglige notat og bakker op om indholdet.

Derudover henviser Religionslærerforeningen til følgende undersøgelser, der underbygger notatets argumenter:

Andreassen, B-O (2008). "Konfliktperspektiver i religionsundervisning og religionsdidaktik", *Acta Didactica Norge*

Fet, K.M. (2018) "Elever som ressurs i religions- og etikkundervisningen", Universitetet i Oslo

Kavonius, M. og Ubani, M. (2020) "The contribution of religious education and ethics to the development of worldviews: reflections of Finnish 9th grade students", *j. relig. educ.* 68, 59–72. <https://doi.org/10.1007/s40839-020-00092-9>

Kjeldsen, K. (2022). "Religionsfag som det muliges kunst eller umulige kompromiser? De Skandinaviske religionsfags udviklinger siden 1990'erne", Nordidactica, Vol 12, 1-26.

<https://journals.lub.lu.se/nordidactica/article/view/23421/21137>

www.sdu.dk (2014). "Religionsundervisning skal bidrage til integration"

https://www.sdu.dk/da/nyheder/nyhedsarkiv/nyheder/arkiv_2014/januar-14/regligionsundervisning

Religion – epk (udkast til undervisningsbekendtgørelse)

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

Faget Religion C på epk tager udgangspunkt i religion som et menneskeligt, kulturelt og socialt fænomen, som elever møder i arbejdsliv, samfundsliv og i mødet med andre mennesker. Religion analyseres med videnskabelige, ikke-konfessionelle tilgange og behandles i konkrete sammenhænge – både historiske og nutidige – med særlig vægt på religioners rolle i dansk og global praksis.

Religion inddrages som en faktor i professionsammenhænge såsom social- og sundhedsarbejde, pædagogisk arbejde, konfliktforståelse, etik og medborgerskab. Eleverne arbejder med autentiske problemstillinger og virkelighedsnære cases, hvor religion har betydning for identitet, adfærd, værdier, fællesskab og samfundsforhold.

1.2. Formål

Formålet er, at eleverne:

- opnår viden om religioners betydning i menneskers liv og i arbejds- og samfundsliv
- udvikler forståelse for religiøs mangfoldighed og sekulære holdninger i Danmark og globalt
- styrker deres evne til at håndtere forskellighed og etiske dilemmaer i praksisnære sammenhænge
- opøver evnen til at analysere og reflektere over religioners rolle i mødet med borgere, kollegaer og brugere i professionelle situationer
- tilegner sig samfundsrelevant viden og studiekompetencer, som kan anvendes i professionsrettede sammenhænge.

2. Faglige mål og indhold

2.1. Faglige mål

Eleverne skal kunne:

- identificere og forklare religiøse forestillinger og praksisformer i hverdags- og arbejdsliv
- analysere religioners rolle i samfund og professioner med brug af religionsfaglig terminologi
- reflektere over etiske og kulturelle problemstillinger, hvor religion spiller en rolle
- arbejde med virkelighedsnære cases og problemstillinger i samarbejde med andre fag
- anvende udefra- og indefra-perspektiver i mødet med religiøs mangfoldighed
- formidle religionsfaglige pointer mundtligt og skriftligt i en professionsrelevant kontekst.

2.2. Kernestof

- Religion i praksis: Hvordan religioner kommer til udtryk i sundhed, omsorg, konflikt, ritualer, identitet, kultur og arbejdspladser.
- Kristendom i dansk og europæisk kontekst med fokus på historiske og nutidige former og betydning i professions- og samfundsliv.
- Islam i Danmark og globalt med vægt på nutidig praksis og medborgerskab.
- En tredje nutidige religion (f.eks. hinduisme, buddhisme eller jødedom) med fokus på møder i hverdags- og arbejdsammenhænge.
- Religion og etik: professionsetik, liv og død, familie, reproduktion, sygdom, omsorg, klima, menneskerettigheder og social retfærdighed.

- Grundlæggende religionsfaglige begreber og metoder (f.eks. sociologisk, fænomenologisk eller antropologisk tilgang).

3. Tilrettelæggelse og arbejdsformer

3.1. Didaktiske principper

- Undervisningen tager udgangspunkt i konkrete, virkelighedsnære problemstillinger og cases.
- Der inddrages praksisfelter, hvor eleverne møder religion i virkeligheden (f.eks. gennem ekskursioner, interviews, gæstelærere eller samarbejde med lokale institutioner).
- Religion forstås både som erfaringsfænomen og som strukturel faktor i samfund og professioner.
- Arbejdet er forankret i tværfaglige temaer og samfundsrelevante emner.

3.2. Arbejdsformer

- Projektarbejde, feltarbejde og mindre feltstudier
- Besøg hos religiøse fællesskaber, sociale tilbud eller institutioner
- Refleksionsøvelser, dilemmaøvelser og rollespil
- Praktisk anvendelse af religionsfaglig viden i professionsnære scenarier (f.eks. borgerkontakt, værdikonflikter)
- Tværfagligt samarbejde (f.eks. med samfundsfag, psykologi, dansk eller teknologi)

4. Evaluering og prøve

4.1. Løbende evaluering

- Fokus på elevernes evne til at overføre religionsfaglig viden til konkrete problemstillinger.
- Evaluering gennem mundtlige oplæg, logbøger, refleksionspapirer og mindre skriftlige opgaver.

4.2. Prøveform

- Mundtlig prøve med afsæt i en case eller en virkelighedsnær problemstilling (f.eks. et dilemma i en arbejdsrelation eller en medborgerdiskussion).
- Materialet til prøven kan være en tekst, et billede, en casebeskrivelse, et interview eller kombination heraf.
- Eleven præsenterer en analyse og diskussion og indgår derefter i samtale med eksaminator.

4.3. Bedømmelse

- Der gives karakter ud fra en helhedsvurdering med vægt på:
 - faglig præcision
 - professionsrelevans
 - refleksionsevne
 - evnen til at inddrage forskellige perspektiver.